

AHLAK PSİKOLOJİSİ

Editör: Gökhan Arslantürk

AHLAK PSİKOLOJİSİ

Editör: Gökhan Arslantürk

Yayın No. : 3537
Psikoloji-PDR No. : 263
ISBN : 978-625-439-655-7
E-ISBN : 978-625-439-656-4
Basım Sayısı : 1. Basım, Eylül 2021

© Copyright 2021, NOBEL AKADEMİK YAYINCILIK EĞİTİM DANIŞMANLIK TİC. LTD. ŞTİ. SERTİFİKA NO.: 40340
Bu baskının bütün hakları Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.ne aittir. Yayınevinin yazılı izni olmaksızın, kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.
Nobel Yayın Grubu, 1984 yılından itibaren ulusal ve 2011 yılından itibaren ise uluslararası düzeyde düzenli olarak faaliyet yürütmekte ve yayınladığı kitaplar, ulusal ve uluslararası düzeydeki yükseköğretim kurumları kataloglarında yer almaktadır.

Genel Yayın Yönetmeni : Nevzat Argun -nargun@nobelyayin.com-
Genel Yayın Koordinatörü : Gülfem Dursun -gulfem@nobelyayin.com-

Redaksiyon : Emre Gürbüz -emre@nobelyayin.com-
Sayfa Tasarım : Dicle Korkmaz -dicle@nobelyayin.com-
Kapak Tasarım : Mehtap Yürümez -mehtap@nobelyayin.com-
Baskı Sorumlusu: Yavuz Şahin -yavuz@nobelyayin.com-
Baskı ve Cilt : Atalay Konfeksiyon Matbaacılık ve Reklam İnşaat Turizm Otomotiv San. ve Tic. Ltd. Şti.
Sertifika No: 47911 Zübeyde Hanım Mah. Süzgül Cad. No.: 7 Altındağ/Ankara

Kütüphane Bilgi Kartı

Arslantürk, Gökhan.

AHLAK PSİKOLOJİSİ / Editör: Gökhan Arslantürk

1. Basım. XII + 388 s. 16,5x24 cm. Kaynakça ve dizin var.

ISBN: 978-625-439-655-7

E-ISBN: 978-625-439-656-4

1. Ahlak Psikolojisi 2. Ahlak Gelişimi 3. İyilik 4. Kötülük 5. Erdemler 6. Ahlaki Duygular

Genel Dağıtım

ATLAS AKADEMİK BASIM YAYIN DAĞITIM TİC. LTD. ŞTİ.

Adres: Bahçekapı mh. 2465 sk. Oto Sanayi Sitesi No:7 Bodrum Kat Şaşmaz-ANKARA - siparis@nobelyayin.com-

Telefon: +90 312 278 50 77 - **Faks:** 0 312 278 21 65

E-Satış: www.nobelkitap.com - esatis@nobelkitap.com / www.atlaskitap.com - info@atlaskitap.com

Dağıtım ve Satış Noktaları: Alfa Basım Dağıtım, Arasta, Arkadaş Kitabevi, D&R Mağazaları, Dost Dağıtım, Ekip Dağıtım, Kida Dağıtım, Kitapsan, Nezh Kitabevleri, Pandora, Prefix, Remzi Kitabevleri

Ön söz

Ahlak ve ilişkili konular, içinde bulunduğumuz dönemde psikolojinin çeşitli alt disiplinlerinin ortak ilgisi olarak görünüyor. Ahlaka artan bilimsel ilginin olası pek çok sebebi olabilir ancak günümüz toplumsal yaşamının pratik açıdan ahlakı anlamak, tanımlamak, tesis etmek ihtiyacı da meseleye ayrı bir boyut kazandırıyor. “Daha ahlaklı bir toplum mümkün mü ya da ahlaklı bireyleri en etkin nasıl yetiştiririz?” sorularını yanıtlamanın önündeki en önemli engel, ahlakın herkesçe mutabık kalınan evrensel bir çerçeveden yoksun olmasıdır. İşte bilimsel ilgi de bu noktada işlevsellik kazanıyor. Ayrıca zamanımıza has bir sorun olmasa da göz hizamızda olan “insanın insana ettiğinin” tahammülü zor sonuçları, ahlaka daha güçlü bir gereksinim yaratıyor. Hem artan bilimsel ilgi hem de reel dünyanın ihtiyacı ile ahlak alanı artık belirli disiplinlerin kalıbına sığmamakta, ahlak psikolojisi, kökleri pek çok disipline uzanan bir ağaç misali toprağın üzerinden başını uzatmaktadır.

Elbette ahlak psikolojisi tabiri de ahlak psikolojisi alanında bir eser ortaya koyma çabası da bu kitap ile ortaya çıkmadı. Türkiye’de psikoloji alanının öncülerinden olan ve ilk ahlak psikolojisi çalışmalarına imza atan merhum Prof. Dr. Erol Güngör’ün görev yaptığı Selçuk Üniversitesinde yıllar sonra yeniden psikoloji çalışmaları yürütülmesi, üstelik onun öncelikli çalışma alanı olan ahlak konusunun yeniden burada çalışılması gurur verici bir husus. Umuyoruz ki Necip Fazıl’ın dediği gibi “bu öksüz yapının ustada kalmamasına” mütevazı bir ölçüde de olsa bu eserle bir katkı yapmış olalım. Zira bir disiplin olarak ahlak psikolojisinin bu kurumsallaşma deneyiminde öncelikli ihtiyaçlarından biri de sistematik olarak psikoloji ve ahlak bağlantısını ele alarak konu ve kavramlarını tasnif edecek bir kitaptır.

Kitap konuları yapılandırılırken bazı bölümlerde de vurgulandığı gibi konunun disiplinler arası yönü gözden kaçırılmasın istenmiştir. Ahlakın felsefede ve sosyolojide nasıl anlaşıldığını bilmek sağlam zemine inşa edilmiş bir ahlak psikolojisi anlayışının ön şartıdır. Bu anlamda özellikle felsefede ahlakın nasıl ele alındığı üzerine kapsamlı bir bölüm sunan Yurdağül Kılınç Adanalı, “Ahlak Felsefesi” olarak başlıklandırılan bu ilk bölümde ahlakın nedenini irdeledikten sonra ahlak disiplinine yönelmiş ve ahlakın psikolojiye ya da sosyolojiye indirgenmesine dair eleştirel bir bakış sunmuştur. Bölümünde farklı felsefi kuram ve temellendirmeleri karşılaştırdıktan sonra ortak iyi’ye dayanan bir ahlakın

İçindekiler

ÖN SÖZ	iii
--------------	-----

I. KISIM

SOSYAL BİLİMLERDE AHLAK	1
-------------------------------	---

<i>Ahlak Felsefesi</i>	3
------------------------------	---

Yurdağül Kılınç Adanalı

Giriş	3
Neden Değer Veririz?	5
Sosyolojizm ve Psikolojizm: Ahlak İndirgenebilir mi?	9
Ahlakın Temellendirilmesi Sorunu	21
Hibrit Kötülük ve İyiye Yönelme	27
Sonuç	40
Kaynakça	41

<i>Ahlak Sosyolojisi: Metodolojik, Teorik ve Pratik Açından Bir Değerlendirme</i>	45
---	----

Hüseyin Çil

Giriş	45
Ahlak Sosyolojisinin Metodolojisi	47
Sosyoloji ve Ahlak İlişkisinin Teorik Temelleri: Sosyoloji Bir "Ahlak Bilimi" Olabilir mi?	49
Sosyolojik Metodoloji ve Ahlak	49
Temel Tematik Tartışmalar ve Ahlak	53
Sosyoloji ve Ahlak İlişkisinin Pratiği: Modern Toplum Karşısında Ahlak Sosyolojisi	59
Ulus Devlet ve Vatandaşlık Ahlakı	59
Neoliberal Ahlakî Düzen	63
Sonuç	65

Kaynakça

- Abend, G. (2008). Two main problems in the sociology of morality. *Theory and Society*(37), 87-125.
- Anderson, B. (2009). *Hayali cemaatler* (5. baskı). (İ. Savaşır, Çev.). Metis Yayınları.
- Aron, R. (2014). *Sosyolojik düşüncenin evreleri* (9. baskı). (K. Alemdar, Çev.). Kırmızı Yayınları.
- Arslantürk, G. (2020). *İyiliğin ve kötülüğün psikolojisi*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Atalay, O. (2019). *Türk'e tapmak* (4. b.). İletişim Yayınları.
- Baştürk, E. (2013). Bir kavram iki düşünce: Foucault'tan Agamben'e biyopolitika kavramının dönüşümü. *Alternatif Politika*, 5(3), 242-265.
- Bauman, Z. (1995). *Modernite ve holocaust*. (S. Sertabiboğlu, Çev.). Sarmal Yayınevi.
- Bauman, Z. (2010). *Sosyolojik düşünmek* (7. baskı). (A. Yılmaz, Çev.). Ayrıntı Yayınları.
- Bauman, Z. (2011). *Postmodern etik* (2. baskı). (A. Türker, Çev.). Ayrıntı Yayınları.
- Bauman, Z. (2014). *Modernlik ve müphemlik* (2. baskı). (İ. Türker, Çev.). Ayrıntı Yayınları.
- Bauman, Z. (2021). *Sosyoloji ne işe yarar?* (A. E. Pilgir, Çev.). Ayrıntı Yayınları.
- Berger, P. L. (2011). *Kutsal şemsiye* (4. baskı). (A. Coşkun, Çev.). Rağbet Yayınları.
- Berger, P. ve Luckmann, T. (2008). *Gerçekliğin sosyal inşası*. (V. S. Öğütle, Çev.). Paradigma Yayıncılık.
- Berman, M. (2019). *Katı olan her şey buharlaşıyor* (20. baskı). (Ü. Altuğ, & B. Peker, Çev.). İletişim Yayınları.
- Cederström, C. ve Spicer, A. (2017). *Sağlık hastalığı*. (E. Gökyaran, Çev.). Yapı Kredi Yayınları.
- Coenen-Hunter, J. (2013). *Durkheim'i anlamak*. (S. Akyüz, Çev.). İletişim Yayınları.
- Collins, R. (2015). *Sosyolojide dört ana gelenek*. (Ü. Tathıcan, Çev.). Sentez Yayıncılık.
- Comte, A. (2015). *Pozitif felsefe dersleri*. (E. Ataçay, Çev.). BilgeSu Yayıncılık.
- Coşkun, B. (2016). *Bir iktidar modeli olarak neoliberal yönetimsellik ve neoliberal özne*. [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Bilgi Üniversitesi]. BİLGİ library e-resources. <https://openaccess.bilgi.edu.tr/handle/11411/848?locale-attribute=tr>
- Dardot, P. ve Laval, C. (2018). *Dünyanın yeni aklı: Neoliberal toplum üzerine deneme* (2. b.). (I. Ergüden, Çev.). İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Durkheim, E. (2010). *Sosyolojik yöntemin kuralları*. (C. Saraçoğlu, Çev.). Bordo Siyah Yayınları.
- Durkheim, E. (2014). *Toplumsal işbölümü* (2. baskı). (Ö. Ozankaya, Çev.). Cem Yayınevi.
- Durkheim, E. (2019). *Ahlak ve toplum* (2. baskı). (D. Çenesiz, Çev.). Pinhan Yayıncılık.
- Durkheim, E. (2020). *Ahlak eğitimi* (2. baskı). (H. Portakal, Çev.). Cem Yayınevi.
- Erdoğan, E. ve Uyan Semerci, P. (2020). *Türkiye'de Kutuplaşmanın Boyutları 2020 Araştırması*. Turkuazlab. <https://www.turkuazlab.org/wp-content/uploads/2020/12/Turkiyede-Kutuplaşmanın-Boyutları-2020-Arastırması.pdf>.
- Foucault, M. (2013). *Cinselliğin tarihi* (5. baskı). (H. U. Tanrıöver, Çev.). Ayrıntı Yayınları.
- Foucault, M. (2019). *Biyopolitikanın doğuşu* (2. baskı). (A. C. Taylan, Çev.). İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

- Gellner, E. (2008). *Uluslar ve ulusçuluk* (2 baskı). (B. Ersanlı, & G. G. Özdoğan, Çev.). Hil Yayın.
- Geras, N. (2002). *Marx ve insan doğası*. (İ. Akça, & M. Doğan, Çev.). Birikim Yayınları.
- Göçmen, D. (2003). Karl Marx'ın ahlak felsefesi ve adalet teorisiyle olan ilişkisi üzerine. *Praksis*(10), 255-278.
- Gökalp, Z. (1992). *Türk ahlakı*. Toker Yayınları.
- Harjunen, H. (2017). *Neoliberal bodies and the gendered fat body*. Routledge.
- Harvey, D. (2005). *A biref history of neoliberalism*. Oxford University Press.
- Lahire, B. (2020). *Sosyoloji ve sözde mazeret kültürü*. (E. Kuşçu, & M. Gültekin, Çev.). Açılım Kitap.
- LeBesco, K. (2017). Şişmanlık paniği ve yeni erdem. İçinde J. Meltz, & A. Kirkland (Ed.), *Yeni Bir Erdeme Dönüşen Sağlığa Karşı* (s. 97-109). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Lofland, L. H. (2020). *Yabancıların dünyası*. (S. D. Yeşilyurt, Çev.). Ketebe Yayınları.
- Maalouf, A. (2009). *Ölümcül kimlikler* (29. baskı). (A. Bora, Çev.). Yapı Kredi Yayınları.
- Mahçupyan, E. (2015). *Türkiye'yi anlamak*. Profil Yayıncılık.
- Marx, K. (2011). *Ekonomi politiğin eleştirisine katkı*. (S. Belli, Çev.). Sol Yayınları.
- Marx, K. (2011). *Kapital*. (A. Bilgili, Çev.). Sol Yayınları.
- Marx, K. ve Engels, F. (2009). *Komünist parti manifestosu* (5. baskı). (Y. Onay, Çev.). Evrensel Basım Yayın.
- Mills, C. W. (2007). *Toplumbilimsel düşün* (2. baskı). (Ü. Oskay, Çev.). Der Yayınevi.
- Mouffe, C. (2018). *Siyasal üzerine*. (M. Ratip, Çev.). İletişim Yayınları.
- Nisbet, R. (2013). *Sosyolojik düşünce geleneği*. (Y. Kaplan, Çev.). Paradigma Yayıncılık.
- Rossi, A. (2018). Neoliberal ruhlar. *Cogito* (91), 121-153.
- Schmitt, C. (2012). *Siyasal kavramı*. (E. Göztepe, Çev.). Metis Yayınları.
- Stivers, R. (1996). Towards a sociology of morality. *International Journal of Sociology of Social Policy*, 16(1/2), 1-14.
- Thatcher, M. (1981, 3 Mayıs). *Economics are the method: The object is to change the heart and soul*. (R. Butt, Röportaj Yapan). <https://www.margareththatcher.org/document/104475>.
- Üstel, F. (2008). *Makbul vatandaşın peşinde* (3. baskı). İletişim Yayınları.
- Ventura, P. (2012). *Neoliberal culture*. ASHGATE.
- Weber, M. (2010). *Protestan ahlakı ve kapitalizmin ruhu* (2. baskı). (G. Solmaz, Çev.). Alter Yayıncılık.
- Weber, M. (2011). *Sosyoloji yazıları* (13. baskı). (T. Parla, Çev.). Deniz Yayınları.
- Weber, M. (2012a). *Din sosyolojisi*. (L. Boyacı, Çev.). Yarı Yayınları.
- Weber, M. (2012b). *Sosyal bilimlerin metodolojisi*. (V. S. Öğütle, Çev.). Küre Yayınları.
- Yardımcı, A. B. (2020). Yabancılaşma ve insan doğası bağlamında Marx'ta etiğin imkanı. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(73), 632-640.
- Yıldırım, C. (2019). *Dünyada ve Türkiye'de neoliberalizm*. Ketebe Yayınları.
- Yıldız, A. (2001). *Ne mutlu Türküm diyebilene: Türk ulusal kimliğinin etno-seküler sınırları*. İletişim Yayınları.
- Zweig, S. (2011). *Dünün dünyası: Bir Avrupalının anıları*. (G. Sert, Çev.). Can Yayınları.